Világ proletárjai, egyesüljetek

VÁRPALOTAI NAPLÓ

AZ MSZMP VESZPRÉM MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

XVII. évfolyam — 26. szám. ÁRA 60 FILLÉR Kedd, 1961. január 31.

„A forradalom megsemmisíti azokat, akik háborúba akarják sodorni Kubát"

Fidel Castro beszéde

Havanna, január 29. (MTI) Mint a TASZSZ tudósítója jelenti, a forradalmi Kuba ünnepélyes keretek között emlékezett meg nagy fia, José Marti születésének 108. évfordulójáról.

1961. végére ne legyen Kubában egyetlen olyan ember sem, aki nem tud írni és olvasni: ezt a nemes feladatot tűzte maga elé Kuba népe és kormánya. E feladat megoldására hívott fel Fidel Castro miniszterelnök január 28-án Santa Clara városában mondott beszédében, abból az alkalomból, hogy ott a katonai laktanyák helyén új nagy iskolaközpont nyílt meg.

Fidel Castro beszédében részletesen foglalkozott az Esvambray hegyeiben, Las Villas tartományban befészkelődött ellenforradalmár bandák elleni harccal is.

— Akik az imperializmus szolgálatába álltak — mondotta —, tudják meg, hogy játékuk, amelylyel háborúba akarják sodorni az országot, igen veszélyes játék. A forradalom számtalan eszközzel rendelkezik, hogy megsemmisítse ezeket a férgeket és minden ceremónia nélkül meg is fogjuk őket semmisíteni.

Castro rámutatott arra is, hogy az ellenforradalmi bandák felszámolásával egy időben tisztogatást hajtanak végre Las Villas tartomány állami, községi és egyéb szervezeteinél, szakszervezeteinél, hogy eltávolítsák a forradalommal szemben ellenséges opportunista elemeket és kalandorokat.

— Ugyanakkor — hangsúlyozta Castro — Kuba megoldja ez év legfontosabb feladatát: az analfabétizmus felszámolását, bármiképpen mesterkedjenek is a forradalom ellenségei.

Bonn hol beismeri, hol tagadja Merten állításait

Bonn, január 29.

Egy bonni levél újabb kormányválság felhőit vonultatta fel a görög belpolitika egén. E hét közepén kitudódott, hogy Von Hase, a bonni külügyminisztérium sajtófőnöke a napokban levelet intézett a Hamburger Echo főszerkesztőjéhez, amelyben mély sajnálkozását fejezte ki, azért, mert a külügyminisztérium „sürgős külpolitikai érdekekből", miután „nem volt elegendő idő az abban foglalt állítások valódiságának alapos megvizsgálására", kénytelen volt megcáfolni Merten nyilatkozatát, mely súlyos vádakat tartalmazott Karamanlisz görög miniszterelnök és Makrisz belügyminiszter ellen. A külügyminisztériumi sajtófőnök végül biztosította a főszerkesztőt, hogy a külügyminisztériumnak most már az a véleménye, hogy Merten nyilatkozatának leközlésekor teljes mértékben betartotta a „kötelességszerű újságírói gondosságot".

Közben az athéni kormány erélyes tiltakozására a bonni külügyminisztérium újból nyilatkozott, s sajnálkozását fejezte ki a sajtófőnök levelének „bizonyos kitételei" miatt,

arra hivatkozott, hogy ez a levél kizárólag „személyes jellegű volt", s nem jelenti a kormány eddigi álláspontjának megváltoztatását. Diplomáciai megfigyelők azonban kissé valószínűtlennek tartják, hogy a bonni sajtófőnök csupán „személyes okokból" írta meg e levelét,

mindössze azért, hogy „helyreállítsa a Hamburger Echo főszerkesztőjéhez fűződő baráti kapcsolatokat", sokkal valószínűbb, hogy a levél, annak titokzatos úton történt nyilvánosságra hozatala, majd pedig a görög nagykövetségnek adott spontán mentegetőzés mind csak annak a taktikának a keretébe tartozik, amelynek az a célja, hogy Bonn nyomást gyakoroljon a görög kormányra. Ismeretes, hogy

Strauss hadügyminiszter már régóta szeretne támaszpontokat szerezni a Bundeswehr számára Görögországban,

s Bonn nyilván e katonai behatolás előmozdítása érdekében

„hajlandó" most átvállalni az amerikaiaktól a Görögországnak nyújtott katonai segély további folyósítását is.

E segélynyújtási készség azonban eddig nem keltett túlságosan nagy lelkesedést Görögországban, s még a kormánypárti lapok is fanyalogva írtak róla. Bonn nyilván most „finoman" éreztetni akarja a Karamanlisz-kormánynyal, hogy

a Merten-ügyet olyan ütőkártyának tekinti, amelyet szükség esetén kijátszhat majd

vele szemben. Persze ennek a kártyának teljes mértékben való kijátszása Bonn számára sem könnyű, mert hiszen Merten, Globke államtitkár, a kancellári hivatal szürke eminenciása ellen is súlyos vádakat emelt, Bonnban valószínűleg úgy vélekednek, hogy a kártya puszta emlegetése is elegendő ahhoz, hogy „jobb belátásra bírja" az athéni kormányt.

Dobsa János

Amerikai—kubai barátsági gyűlés New Yorkban

Mint a TASZSZ tudósítója jelenti, José Marti születésének 108. évfordulója alkalmából az „Advance" haladó ifjúsági szervezet New Yorkban több mint ötszáz fiatal részvételével amerikai—kubai barátsági gyűlést rendezett.

Marwin Markman, az ifjúsági szervezet elnöke kijelentette: „Az amerikaiak túlnyomó többsége melegen üdvözölné, ha az Egyesült Államok helyreállítaná a diplomáciai viszonyt Kubával. Reméljük, hogy egyszer s mindenkorra véget ér a kubai nép elleni provokációk politikája, és az új washingtoni kormány visszaállítja a barátságot és az együttműködést."

Lezuhant egy amerikai lökhajtásos repülőgép

New York, január 29.

Long Island közelében a tengerbe zuhant egy Boeing 707-es típusú amerikai lökhajtásos kiképző repülőgép. Hat héten belül ez a harmadik súlyos repülőszerencsétlenség New York térségében. A szemtanúk szerint a gép még a levegőben felrobbant és a óceánba esett.

A TÉL VARÁZSA

Irodalmi tanácskozás

Vasárnap délelőtt a Napló irodalmi rovatának munkatársai és irodalomszerető olvasói találkoztak a Kisfaludy Művelődési Otthon klubtermében, hogy megyénk irodalmi helyzetét megbeszéljék. A tanácskozáson *Kiss János* elvtárs, az MSZMP párt-végrehajtó bizottságának tagja, agit.-prop. osztályának vezetője és *Csaba Imre* elvtárs, a Napló felelős szerkesztője is megjelent.

Koncz István beszámolója után az irodalmi rovat munkatársai: *Bakács Tibor, Fonay Tibor, Pünkösti Árpád, Vasvári László, Vágvölgyi László, Marton László, Buzás Huba* mondották el, hogy mi a véleményük a megjelent írásokról, s hogy szerintük milyen újabb művekkel juthatnánk közelebb a kibontakozáshoz. A legtöbb hozzászólásból az csendült ki, hogy a népet, a szocializmus építését szolgálni igazán csak materialista világnézetű író tudja. Napjaink irodalmi vitáinak főbb kérdéseire csattanós választ az író csak jó művekkel adhat. Az írói alkotás csak akkor jó, ha feltétlenül, egyértelműen szól az olvasókhoz. Nem tehet népének jó szolgálatot az író, ha csak egyeseknek, kiválasztottaknak ír: újítson is, kísérletezzen is, csak írásainak közérthetőségét, demokratizmusát fel ne áldozza. A másik hátat fordító író kényelmes, kitaposott úton jár, önmagát ismétli, utánérzéseket, másodlagos műveket ír, előbb-utóbb lemarad a fejlődésben. — Az élet változásai gyorsak — mondotta *Kiss János elvtárs.* — A szocializmus építésének meggyorsítása most a feladat. Nem segíti az író a munkásosztályt, ha írásaival nem avatkozik be közvetlenül és határozottan ebbe a nagy munkába.

A tanácskozás résztvevői azzal a gondolattal távozhattak a megbeszélésről, hogy az igazi író mai embereknek ír.

(csj)

Szovjet tudósok elektronikus gépek segítségével megfejtik a maya írásjelek titkát

Több mint 130 éve próbálkoznak sikertelenül a tudósok az úgynevezett maya hieroglifák megfejtésével. A mayák, Közép-Amerika egykori uralkodó nemzete gazdag irodalmat hagytak hátra, ezeket az alkotásokat a spanyol hódítók megsemmisítették. N. Fryd csehszlovák újságíró magyarul is megjelent könyve, a „Mosolygó Guatemala" leírja, hogyan pusztították el a hódítók a maya kéziartokat. „Puszta véletlenségből maradt fenn három régi kódex, talán engedetlen katonák küldték azokat kuriózum gyanánt rokonaiknak Európába. A kódexek a drezdai, a párizsi és a madridi múzeumok tulajdonában vannak — írja Fryd. — Ezek a kódexek hosszú papírsávok, amelyek a mi gyermekkönyveinkhez, a leporellókhoz hasonlítanak. Az írás balról jobbra olvasandó. A madridi kódex például hét méternél hosszabb, 112 oldalból áll, minden oldalon sokszínű írás és kép van."

A három megmaradt maya-kódex mintegy 400 hieroglifát tartalmaz.

Tudósok egész nemzedéke próbálkozott a hieroglifák megfejtésével, hogy képet kapjanak az egykori maya életmódról, rituális szokásaikról, a fejlett maya csillagászat megállapításairól. Ebben a munkában segítségükre szolgáltak a XVI. századból fennmaradt spanyol—maya szótárak is.

J. V. Knorozov szovjet kutató volt az első, aki 1952-ben sikeres elméletet állított fel a maya hieroglifákra vonatkozóan. Knorozov megállapította, hogy ezek a jelek különböző típusúak, egy részük betűket, másik részük szavakat jelent. Knorozov felfedezései és a korábbi vizsgálatok alapján a mintegy 400 fennmaradt jelből a tudósok körülbelül százat hozzávetőleges biztonsággal meg tudtak határozni, 200 jel azonban teljesen érthetetlen maradt, s mintegy százról legfeljebb találgatások alapján lehet megállapítani értelmüket. A kéziratok összefüggő szövege azonban így is titok maradt a tudomány számára.

A rejtélyt most ismét szovjet tudósok fejtik meg — azonban már modernebb technika —

elektronikus gépek segítségével.

A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának szibériai központjában működő matematikai intézet elektronikus számító gép segítségével próbálkozott meg a maya-kéziratok titkának megoldásával. A feladat nem volt könnyű. Mint Sz. Szoboljev akadémikus az Izvesztyijában írta:

ha az elképzelhető valamennyi variációs lehetőséget kipróbálták volna, annyi matematikai műveletet kellett volna elvégezni, amit csak háromszáz jegyű számmal lehet leírni.

Három fiatal tudós, E. Jevreinov, J. Koszarjov és V. Usztyinov együttes munkával könnyítette meg a gép feladatát. A fiatal tudósok az eddigi kutatások alapján kivették a megoldandó feladatok sorából azokat, amelyektől nem függött lényegesen a kéziratok értelmének megfejtése. Felhasználták azt a törvényszerűséget is, hogy a kéziratokban egyes hieroglifák gyakran előfordulnak. A tudósok korábban megállapították, hogy egyes hieroglifák névmásokat, egyesek prepozíciókat jelentenek, így ezek megfejtésére nem volt az adott alkalommal szükség. Az előzetes válogatást ugyancsak gép segítségével oldották meg, és így elérték, hogy a szükséges műveletek mennyiségét alaposan csökkentették. A fiatal kutatók úgy vélekedtek, hogy a gép 200 óra alatt 11 milliárd matematikai művelet elvégzésével teljesen megfejtheti a kéziratok értelmét. Ehhez azonban arra is szükség volt, hogy a maya kéziratokat, a maya nyelv szóanyagát „lefordítsák" a nép nyelvére: számokkal helyettesítsék.

Az előzetes műveletek elvégzése után a három kutató tavaly kezdett hozzá a munkához. 1960-ban már mintegy egy milliárd műveletet végeztek el: a gép két napon át dolgozott, s

ezzel a drezdai és a madridi kéziratok hieroglifáinak mintegy negyven százalékát már is sikerült teljes biztonsággal megfejteni.

Az idén tovább folytatódik a maya kéziratok megfejtése az elektronikus gépek segítségével és előreláthatólag már a közeljövőben sor kerül az első publikációkra.

Kiss Csaba